

Kultura a vzdělanost v 17. a 18. století

Náboženství

- Evropa díky reformaci nábožensky nejdenotná (protestanti, katolicismus)
- díky protireformaci katolická církev opět posiluje, hromadí majetek ⇒ zvedání kritiky posílené církve
- dva proudy: *jansenismus* (podle Cornelia Jansena, zastoupení především v katolických zemích – Francie, klášter Port Royal, Blaise Pascal), *pietismus* (v protestantských zemích, mezi chudšími): požadují hluboký, bezprostřední vztah k bohu, upřímnost víry

Věda

- druhá polovina 17. století: vědecká revoluce v Nizozemí, Francii, Británii
- je potřeba provést pokusy pro potvrzení teorie
- Galileo Galilei (dalekohled), Blaise Pascal (jednotka tlaku, první mechanický kalkulátor), Isaac Newton (základy moderní fyziky), Prokop Diviš (bleskosvod), William Harvey (krevní oběh), Antoine-Laurent de Lavoisier (uspořádání chemických prvků, neuchytilo se), Jan Ámos Komenský

Filosofie

- dva hlavní proudy, *racionalismus* = zdrojem objektivního poznání je rozum (Descartes), *empirismus* = naše poznání je založeno na základě smyslové zkušenosti (Hobbes)

Osvícenství

- duchovní filosofický směr, vzniká na sklonku 17. století, vzniká v Nizozemí, ale typický je ve Francii v 18. st.
- víra v rozum, vymezují se proti tmářství, věří v lidské schopnosti, kritici katolického pronásledování a netolerance, začínají mluvit o právech člověka, myšlenka rovnosti před zákonem, dělba státní moci na tři složky, odklon od náboženství
- *deismus* = bůh existuje, ale jenom jako stvořitel světa a dále už do dění světa nezasahuje
- *mechaničtí materialisté* = existuje jenom hmota a nic jiného, žádný bůh ani duchovno, L. O. de la Metrie

Francie

- Francois Maria Arouet pracuje pod pseudonymem Voltaire, protože byl dvakrát vězněn a nechtěl poškodit svého otce, který se živil jako notář
- Charles Louis Montesquieu: O duchu zákonů, chce rozdělit státní moc na tři složky
- Jean Jacques Rousseau: manželka se nemá starat o děti, ale o něj, svoje děti poslal do sirotčince, lidi zkalil soukromý majetek, ale alespoň lze dosáhnout rovnosti před zákonem, kritik soukromého vlastnictví

Ekonomie

- Francois Quesnay: zdrojem bohatství státu má být zemědělství, na rozdíl od merkantilismu stát nemá do ekonomiky zasahovat
- Adam Smith: přišel s myšlenkou volného trhu, paradox hodnoty: věci, které nejvíce potřebujeme ke svému životu, je levnější než to, co nepotřebujeme